ELŐSZÓ AZ „OHRIDI PROLÓGUS”HOZ

Mióta a szerb nemzet létezik, nem született bölcsebb és istenien bölcsebb szerb könyv Nikolaj püspök Ohridi Prológjánál. Ezért nincs ennél halhatatlanabb és fontosabb szerb könyv sem. És mindezek mellett: nincs ennél hasznosabb sem, mert örök haszonnal szolgál a szerb ember számára mindkét életében, mindkét világban. Az Ohridi Prológ a Szerb Evangélium, az örök Szerb Evangélium. Benne van minden, amire a szerb léleknek bármikor szüksége lehet mindkét világban; minden, ami túléli földi halálunkat, és minden, ami legyőzi és elpusztítja bűneinket és szenvedélyeinket. Raj raj után, az örömhírek szent rajai várnak rád egész életedben, amely a földön kezdődik és az örökkévalóságon át folytatódik a túl-világban. Íme, ez az Ohridi Prológ, ez a Szerb Evangélium.

Szerb Evangélium? – Igen, mert megtanít az örök Igazságra.

Szerb Evangélium? – Igen, mert megtanít az örök Igazságosságra.

Szerb Evangélium? – Igen, mert megtanít az örök Jóságra, az örök Szeretetre, az örök Bölcsességre, az örök Szépségre és az örök Örömre.

Szerb Evangélium? – Igen, mert megtanít az örök Életre.

Igen, mert megtanít arra, hogyan lehet a szent evangéliumi titkokkal és erényekkel felülkerekedni és győzedelmeskedni a csalás, a hazugság, az ezüstimádat, a büszkeség, a harag, a bujaság, a gonoszság, a rosszindulat, az irigység, a gyűlölet, a rossz természet, a paráznaság, a torkosság, a kétségbeesés, a hitetlenség, az istentelenség, a kishitűség és a félhitűség felett; egyszóval: minden bűn, minden szenvedély, minden rossz, minden halál és minden ördög felett; s ezáltal az egész földi pokol és minden földi kísértés felett.

Evangélista az evangélisták között – íme, ő e Szerb Evangélium szent írója. Apostol az apostolok között – íme, ő e Szerb Evangélium szent írója. Vértanú a vértanúk között – íme, ő e Szerb Evangélium szent írója. Hitvalló a hitvallók között – íme, ő e Szerb Evangélium szent írója. Szent a szentek között – íme, ő e Szerb Evangélium szent írója.

Valóban evangélista, valóban apostol, valóban vértanú, valóban hitvalló, valóban szent – a szent Nikolaj püspök, valóban a legtisztábban látó szerb szem: látja a láthatatlant; a legélesebben halló szerb fül: hallja a hallhatatlant; a legéberebb szerb lelkiismeret: kerubokhoz méltó buzgósággal lángol mindenért, ami Istené. Általa és az ő Ohridi Prológja által vezetve nem tévedsz el, hanem mindig azon az úton jársz majd, amely kétségkívül magába a mennybe és az egek feletti egekbe vezet.

Valóban: az ő szavai szellem és élet számunkra, szerbek számára. Egyenesen leszállnak a sírodba, a halálodba, és felemelnek a sírból, feltámasztanak a holtak

közül. A lelkiismeretem? Sírom a lelkiismeretem, ha nincs megszentelve és átalakítva Krisztus mennyei igazsága által, és megörökítve annak örökkévalóságával. Sír a szívem is, sír a lelkem is, sír az értelmem is. De amikor sírjainkba leszállnak szerb Evangélistánk krisztusi erejű szavai – minden halottunk kikel sírjainkból, feltámadnak az örök életre az örök Igazság, Krisztus Igazsága által. Mert csakis Krisztus Igazsága örök. És mi, ezen igazságban élve, már itt a földön átlépünk az időlegesből az örök életbe, és semmiféle halál nem bír hatalommal felettünk.

Szent Nikolaj püspök? Olyan Feltámasztó, amilyet a szerbség nem látott Szent Száva óta mindmáig. A szerb lelkek Feltámasztója – az örök életre, az örök igazságra, az örök szeretetre, az örök örömre. - Mivel? Krisztussal, - egyedül az Úr Krisztussal. Mert az Úr Krisztus nélkül minden csak sír és halál. A föld sír és halál; a nap sír és halál; az ember sír és halál; az emberi értelem sír és halál; az emberi lelkiismeret sír és halál; minden, ami emberi, sír és halál; teste sír és halál; lelke sír és halál. Sőt, maga az ég is sír és halál; a világmindenség is sír és halál; és minden világmindenség csak hátborzongató sírbolt és undorító halál. És te? és én? és mi? Sír sír mellett, és rabszolga rabszolga mellett; a halál rabszolgái. Minden csak rabság és temető: tehetetlen rabszolgahad és férges temető...

Az Ohridi Prológ a legszükségesebb kézikönyv – szent kézikönyv, a legszükségesebb szertartáskönyv – szent szertartáskönyv minden szerb léleknek, és az egész földi Szerbia lelkének, amely a mennyei Szerbiát is lakja. Mert ugyanaz az Evangélium érvényes rájuk ott fent és ránk itt lent, mivel az Úr Krisztus ugyanaz tegnap, ma és mindörökké (Zsid 13, 8). Minden bajban nyisd ki ezt a szent kézikönyvet, és megtalálod, amire szükséged van. Nincs olyan gyötrelem, amely érhetne téged, amire ez a szent könyv ne adna erőt, hogy legyőzd azt Krisztus Isten által. Nincs olyan szenvedély, amely rabul ejthetné lelkedet, amire az Ohridi Prológban ne találnál kipróbált és biztos gyógyírt. Nincs olyan bűn, amely lesújthatna rád és megölhetné lelkedet, amire a szent Ohridi Prológban ne találnál megváltást és szabadulást tőle, valamint szörnyű kísérőitől: a haláltól és az ördögtől.

Ha gőgös vagy – ami halálos betegség –, az Ohridi Prológusnak van számodra kipróbált gyógyszere: a szent alázat. Ha lusta vagy – ami halálos betegség –, az Ohridi Prológusnak van számodra kipróbált gyógyszere: a szent virrasztás. Ha pénzsóvár vagy – ami halálos betegség –, az Ohridi Prológusnak van számodra kipróbált gyógyszere: a Krisztusért vállalt szent szegénység. Ha haragos vagy – ami halálos betegség –, az Ohridi Prológusnak van számodra kipróbált gyógyszere: a szent önvád. Ha buja vagy – ami halálos betegség –, az Ohridi Prológusnak van számodra kipróbált gyógyszere: a szent ima és a szent böjt.

Ha rosszindulatú, gonosz, irigy, durva, hirtelen haragú, erőszakos, zsarnok, rabló, gyilkos, parázna, házasságtörő, veszekedő vagy rágalmazó vagy – s ezek mind

halálos bűnök –, az Ohridi Prológusnak minden egyes bűnre és minden egyes nyavalyára megvan a megfelelő orvossága, méghozzá egy biztos szent gyógyszer, amely nem fog megcsalni. Általánosságban elmondható: ha bármilyen bűntől vagy szenvedélytől szenvedsz – márpedig minden bűn és minden szenvedély halálos betegség –, az Ohridi Prológus minden bűnödre szent orvosságot, minden szenvedélyedre pedig szent erényt kínál. Tőled csupán egyet kér: hogy akard és kívánd a gyógyírt a bűnödre.

Nyilvánvaló igazság az önmagát vizsgáló ember számára: a bűn, minden egyes bűn elsősorban elménk betegsége. Ugyanez igaz a szenvedélyre is. A bűn és a szenvedély is megbetegíti elménket, és alkalmatlanná teszi az egészséges, helyes gondolkodásra, mérlegelésre, ítéletalkotásra és az istenadta feladatának betöltésére az emberi lényben. A bűnös, szenvedélyektől fűtött elme – vagyis a beteg elme – mindenféle tévelygésbe viszi az embert. Sőt, a tévelygéseket igazságként tálalja fel neki. Ezért az ember elsőrendű kötelessége: meggyógyítani elméjét annak betegségeiből. Ily módon biztosíthatja magának az egészséges ítélőképességet, a helyes döntést, önmaga, a világ, felebarátja és a távol lévők egészséges megértését.

Ami az emberi elmére igaz, az igaz a szívére, a tudatára, az akaratára és az egész lelkére is. Számukra is minden bűn betegség, és minden szenvedély betegség. Meggyógyítani őket a bűntől és a szenvedélytől: ez az ő felépülésük, hogy egészségesen, helyesen és Istennek tetsző módon végezhessék természetes, Istentől rendelt feladataikat. A szenvedélyektől és bűntől megtisztított szív: vágyik Istenre, érzi Istent, látja Istent, törekszik Isten felé, és az emberi lét minden magasztos, halhatatlan és örök dolga felé vezet. Így a lelkiismeret is, ha meggyógyult és egészségessé vált: megszabadít minden tévelygéstől, jóból a jobb felé, erényből az erénybe vezet. És az akarat? Ha az is kigyógyul a bűn okozta elgyengülésből és zavarodottságból, azt akarja majd, ami tisztes, becsületes, igaz, mennyei, isteni és örök.

Az emberi nem legfőbb és legborzalmasabb betegsége a bűn. Valójában ez az az „összbetegség”, amelyből az összes többi kór kirajzik. Az ebből való kigyógyulás teszi az embert egészségessé, igazi és valódi emberré. Az az ember, aki úgy küzd a bűn ellen, mint legveszélyesebb ellensége ellen, és úgy gyógyítja magát a bűnből, mint a legszörnyűbb betegségből, érzi, hogy az ember ég és föld közötti lény: egyszerre nyúlik át két világba, a mennyeibe és a földibe. Ez a lény pedig mindig inkább láthatatlan, mint látható. Az ilyen ember érzi azt is, hogy az ember istenemberi lény: minden, ami emberi, valójában Isten által és az Istené által emberi; és minél több Isten van az emberben, annál inkább igazi és valódi ember. Az Istennel teljesen eltelt ember pedig a tökéletes ember, a befejezett és kiteljesedett ember. Ez az Örök Ember, aki után mindenki vágyakozik, akit mindenki keres: az eszményi ember.

Mindezt könnyen ellenőrizhetjük és elérhetjük te is, én is, mi mindannyian. Hogyan? Az Ohridi Prológgal. Próbáljuk meg: éljünk általa napról napra, éjről éjre; hadd vezessen és irányítson minket minden napunkon és éjszakánkon át, s akkor érezni fogjuk magunkban, építeni fogjuk magunkban, és végül felépítjük magunkban az Örök Embert. Így találunk rá önmagunk valódi, halhatatlan, örök és istenemberi énjére. Megvalósítjuk örök önmagunkat, kigyógyítjuk magunkat az emberi összbetegségből – a bűnből –, és megtöltjük magunkat Krisztus Istennel. Isten örök Evangéliumának parancsolata szerint: „teljetek meg az Isten egész teljességéig; öltsétek magatokra az Úr Jézus Krisztust, mert Benne lakozik az istenség egész teljessége" (Ef 3,19; Róm 13,14; Kol 2,9).

S az Ohridi Prológ szent írója? Szent Száva-i Összszerb és Szent Száva-i Ösztönember: szent Összszerb és szent Ösztönember.

Hála Neked, Uram – benne új Apostolunk van!

Hála Neked, Uram – benne új Evangélistánk van!

Hála Neked, Uram – benne új Hitvallónk van!

Hála Neked, Uram – benne új Vértanúnk van!

Hála Neked, Uram – benne új Szentünk van!

Általa vezetve, aki Szent Száva után az első összszerb Pátriárka, biztosan eljutunk Hozzád, Uram, az örök Igazságon át az örök Életre.

Jusztin Popovics archimandrita (1962)

ÚTMUTATÓ A PROLÓGUS OLVASÁSÁHOZ

A Prológus nem olyan könyv, amelyet egy szuszra kell elolvasni. A Prológus egy olyan mű, amely a helyes olvasás révén isteni erényekre neveli az embert. Minden nap olvasandó, az egyházi naptár szerinti napon (régi naptár szerinti), leginkább az imaszabály részeként, körülbelül két oldalnyi terjedelemben. A tapasztalat azt mutatja, hogy a legjobb az esti imaszabály mellett olvasni, a naptár szerinti következő napot választva. Így a kezdők nem mulasztják el az adott szentet vagy az ünnepnapot.

A Prológus részei, amelyekre figyelni kell:

Az aznap ünnepelt szentek élete.

Prológus versekben – csak figyelmesen olvasd el.

Elmélkedés

Szemlélődés – csak olvasd el, később magától feltárul előtted az értelme.

SzentBeszéd – a Szentírás megjelölt versei alapján.

Az ördög különös hévvel küzd e lélekmentő szokás ellen, és mindent megtesz, hogy ne tedd magadévá ezt az olvasási rendet. Először felejtéssel próbálkozik: ne aggódj, ha egy-két napot kihagytál, olvasd el utólag, ha tudod. Ha azonban hónapok maradtak ki, ne tekints vissza, hanem folytasd onnan, ahol eszedbe jutott. Néhány évbe is beletelhet, mire ez a szokás rögzül. Másodszor: ne botránkozz meg a vértanúk és a szentéletűek szenvedésén és tűrésén. Tudd, hogy az Ádámban lévő embernek ez lehetetlen, de a Krisztusban lévő embernek minden lehetséges – a te dolgod csak annyi, hogy válaszd meg, kivel tartasz. Harmadszor: amit néhány év múlva ugyanabból a szövegből megértesz és elméddel felfogsz, az összehasonlíthatatlanul magasztosabb lesz az első évek puszta betűolvasásánál.

Ha nincs pénzed megvenni a Prológust, szinte minden ortodox weboldalon megtalálod. Legyen az Úr Isten segítőd és munkatársad e lélekmentő munkában, a Prológusban szereplő összes szent imái által.

ÁLDOTT A NÉP, AMELY A SAJÁT NYELVÉN OLVASHATJA A PROLÓGUST

A beteg nem tudja, miként hat a gyógyszer a szervezetében, de a gyógyulás nem marad el a tudatlansága miatt; ha Istenbe vetett hittel hallgat az orvos tanácsára és beveszi az orvosságot, meggyógyul. Ugyanígy te sem tudod, miként gyógyítja Isten Igéje a lelket, de ha Istenbe vetett hittel megfogadod a tanácsot, meggyógyulsz.

Jusztin atya Prológushoz írt előszavát feltétlenül olvasd el minden évben egyszer.